

: 0 /2000

121§ Lausunto / Luonnos hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislaki

ELINVLTK23.11.2021

Valmistelija: maankäyttöasiantuntija Heikki Pusa, p. 050 3013 683

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi, joka koskee uutta kaavoitus- ja rakentamislakia. Uudella kaavoitus- ja rakentamislakilla on tarkoitus korvata voimassa oleva maankäyttö- ja rakennuslaki. Lausunto tulee toimittaa lausuntopalveluun tai ympäristöministeriön kirjaamoon viimeistään 7.12.2021. Voimassa oleva maankäyttö- ja rakennuslaki tuli voimaan vuoden 2000 alussa. Lausuntoaineiston kuvauksen mukaan ”*Toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia maankäyttö- ja rakennuslain voimassaoloaikana ja myös näköpiirissä oleva kehitys haastaa uusiin toimiin. Uudella kaavoitus- ja rakentamislakilla parannettaisiin sääntelyn vaikuttavuutta erityisesti ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi, kiertotalouden edistämiseksi, luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi, rakentamisen laadun parantamiseksi sekä alueidenkäytön ja rakentamisen päätösten ja tietosäällön valtakunnallisen digitaalisuuden mahdollistamiseksi.*”

Lausuntopyyntöön liittyvät asiakirjat ovat luettavissa osoitteessa:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=17b78d7d-ad1b-41fb-8b5b-a9e7e0c798fd>

Tausta

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen valmistelu käynnistettiin parlamentaarisesti keväällä 2018. Työ organisoitiin asettamalla työryhmä, parlamentaarinen seurantaryhmä ja laaja sidosryhmäfoorumi. Työryhmä nimitti lisäksi kuusi valmistelijaosastoa, joissa oli jäsenenä ympäristöministeriön virkamiehiä ja pysyvinä asiantuntijoina sidosryhmäfoorumiin kuuluvien tahojen edustajia. Eduskuntavaalien jälkeen parlamentaarisen seurantaryhmän kokoonpano muuttui osittain (ympäristöministeriön päätös 26.6.2019). Toimielimet asetettiin 31.12.2021 asti. Valmistelun aikana järjestettiin lisäksi lukuisia seminaareja ja työpajoja sekä kuultiin laajasti eri sidosryhmien edustajia. Lausuntopyynnön kohteena on ympäristöministeriön ehdotus uutta kaavoitus- ja rakentamislakia koskevaksi hallituksen esitysluonnokseksi.

Tavoitteet

Esityksen päätavoitteita ovat hallitusohjelman mukaisesti hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen sekä rakentamisen laadun parantaminen ja digitalisaation edistäminen. Tavoitteena on lisäksi muun muassa edistää kaavaprosessin sujuvuutta, vahvistaa kuntien maapolitiikkaa, parantaa ihmisten osallistumismahdollisuuksia, edistää rakentamisen luvissa ja ilmoituksissa yhden luukun periaatetta ja sähköistä asiointia sekä luoda rakennetun ympäristön valtakunnallinen digitaalinen re-

kisteri ja tietoaalusta, joihin maankäyttöä ja rakentamista koskevat päätökset ja prosessit tukeutuvat.

Hattulan kunnan maankäyttöasiantuntija Heikki Pusan valmisteleva lausunto päätösesityksessä.

Oheismateriaali

- Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön

Päätösesitys (evj)

Elinvoimalautakunta päättää lähettää asiasta seuraavan lausunnon:

Hattulan kunta pitää lakiuudistuksen tavoitteita, kuten hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, rakentamisen laadun parantaminen ja digitalisaation edistäminen, hyvin tärkeinä ja kannatettavina. Lakiuudistus ei kuitenkaan muodosta sellaista yhteen sovitettua kokonaisuutta, joka määrätietoisesti ja selkeästi toteuttaisi näitä uudistukselle asetettuja tavoitteita. Rakennuslupamenettelyyn liittyen lakiluonnoksessa esitetään, että rakennuslupa ja toimenpidelupa korvattaisiin yhdellä lupamuodolla, rakentamisluvalla ja, että lupaa edellyttävien rakentamishankkeiden kynnystä nostettaisiin. Esityksen lähtökohtana on lupaprosessin yksinkertaistaminen ja nopeuttaminen, mikä sinänsä on hyvin kannatettavaa. Lainkohdan soveltamisessa on kuitenkin otettava huomioon, että rakennusluvun käsittely perustuu oikeudelliseen harkintaan – kun taas esimerkiksi suunnittelutarveratkaisuun liittyy myös tarkoituksenmukaisuuden harkinta osittain lakisäädösten puitteissa. Useissa kunnissa päätökset myös tehdään eri elimissä siten, että poikkeamiset ja suunnittelutarveratkaisut käsittelee kunnanhallitus.

Nykymuodossaan lakiesitys on vielä sisäisesti epäselvä erityisesti tarvittavien selvitysten ja vaikutusarviointien osalta. Se, millä tavoin esitetyt lain tavoitteet tulee ottaa huomioon lain soveltamisessa jäävät luonnosaineistossa hyvin niukaksi. Kaikki tämä edellä mainittu aiheuttaa ongelmia lakipaketin käytäntöön saattamisessa ja muun muassa kunnissa kaavojen valmistelussa. Esitetty viiden vuoden siirtymäaika on käytännössä liian lyhyt ottaen huomioon muun muassa laajat selvitysvaatimukset ja resurssitarpeet.

Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän merkittävimmät muutokset koskivat maakuntakaavan sisältöä ja suhdetta muuhun suunnitteluun. Esityksessä ehdotetaan, että maakuntakaavan rooli muuta suunnittelua ohjaavana kaavana olisi nykyistä rajatumpi. Tätä kehitystä ei voida puoltaa, päinvastoin maakuntakaavan yhteen sovittavaa roolia tulisi vahvistaa. Maakuntakaava on käytännössä useimmiten taajamien ulkopuolella ainoa kokonaisvaltainen maankäytön ohjausmuoto.

Lakiluonnos toisi uuden lakisäätöisen suunnittelutason ja -menettelyn suurimmille kaupunkiseuduille. Esitys lisäisi kaavoituksen ja rakentamisen selvitysvelvoitteita ja sitä kautta lisäisi resurssitarpeita ja monimutkaistaisi maankäytön suunnittelua ja maapolitiikan hoitoa kunnissa. ELY-

keskuksen valitusoikeus laajenisi sekä rakentamisen ohjaukseen ja viranomaishallintoon liittyen tehtäisiin epäselviä muutoksia. Tällaista kehitystä ei voida pitää suotavana ja toimivana.

Esitys siirtää kuntien ja maakuntien liittojen toimivaltaa suunnittelusta valtion valvontaan mm. maakuntakaavan oikeusvaikutuksien rajaamisella, mikä lisää valtion toimivaltaa alueidenkäytön valvonnassa. Hattulan kunta ei hyväksy ELY-keskuksen valvontatehtävän laajentamista. Yhteenvedona voidaan todeta, että nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki mahdollistaisi tarvittavin osatäydennyksin ja ajantasaistuksin uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Näin ei tarvitsisi rikkoa jo hyvin käytäntöön saatettua ja toimivaa kokonaisuutta.

Käsittely

Keskusteltiin asiasta.

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Täytäntöönpano

asiaote/maankäyttöasiantuntija Heikki Pusa

asiaote/elinvoimajohtaja Kari Uusitalo

asiaote/valvontainsinööri Pekka Rantanen

Muutoksenhaku

ei muutoksenhakua (kuntalain 136 §)

Otteen oikeaksi todistaa

Hattula 1.12.2021

Essi Saarimäki